

TÜRK XALQLARI ƏDƏBİYYATI (II) BEYNƏLXALQ UŞAQ ƏDƏBİYYATI KONQRESİ

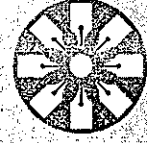
MATERİALLAR

Çağ Öyrətim İsləmləri
QAFQAZ UNIVERSİTETİ

AZƏRBAYCAN VAZİCİLƏR
BİRLİYİ

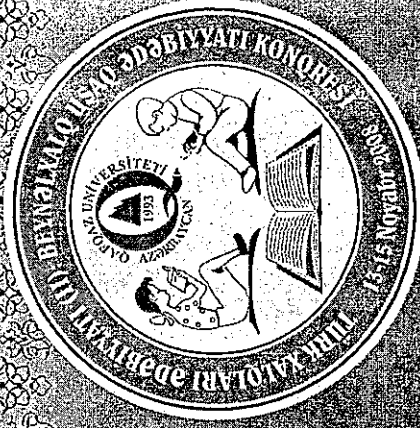
TÜRKİYE VAZİRLƏR
BİRLİYİ

TÜRK SOY - TÜRK KÜLTÜR VE
SƏNƏTLƏRİ ORTAK YÖNƏTİMİ

TÜRK XALQLARI ƏDƏBİYYATI (II) BEYNƏLXALQ UŞAQ ƏDƏBİYYATI KONQRESİ

2-ci kitab

TÜRK XALQLARI ƏDƏBİYYATI (II) BEYNƏLXALQ UŞAQ ƏDƏBİYYATI KONQRESİ

MATERİALLAR

Qafqaz Universiteti, Bakı - Sumqayıt əsəssə, 16-cı km., AZ0101, Xirdalan - Bakı / Azərbaycan
Tel: (+994 12) 445 28 62/66, Faks: (+994 12) 448 28 61/67, e-mail: info@qafqaz.edu.az
www.qafqaz.edu.az

Qafqaz Universiteti
Bakı, 13-15 noyabr 2008

2-ci kitab

Platin Sponsor

BANK ASYA
ASTA KƏTİMLİK BANKI A.Ş.

Gizil Sponsorlar

TEMİZLİKLIK

LANKAXULUQ
LAYNIN GRUPOU

AZERSUN
AZERSUN FOLIOU

İÇİNDƏKİLƏR

KONQRESİN YEKUN BƏYANATI

iii

UŞAQ VƏ ƏDƏBİYYAT

1

ŞİDDETİN ESTETİZE EDİLMƏSİ VE ÇOCUK: TARTIŞMAYA AÇILARAK DEĞERSİZLEŞTİRİLEN DEĞERLER <i>Prof. Dr. Nazan BEKİROĞLU</i>	612
İBRAHİM ALÂATTİN GÖVSA'NIN ÇOCUK ŞİRLERİ <i>Yrd.Doç. Dr. A. Mecit CANATAK</i>	615
TANZİMATTAN GÜNÜMÜZE ÇOCUK EDEBİYATI <i>Öğr. Gör. Alaattin ŞAHİN</i>	622
ÇOCUK YAZARI - EMİN ABİD <i>Ali Şamil Hüseyn oğlu</i>	626
KARS YÖRESİNDEN ÇOCUK EDEBİYATI ÖRNEKLERİ VE YAZARLARI <i>Öğr. Gör. Berna ÜRÜN</i>	632
ÇOCUĞUN GELİŞİM SÜRECİ İÇERİSİNDE ÇOCUK TİYATROLARININ YERİ VE ÖNEMİ <i>Arş. Gör. Buket DEDEOĞLU, Arş. Gör. Banu ÖZDEMİR</i>	636
KAZAK ÇOCUK EDEBİYATININ GELİŞME YOLLARI <i>Prof. Dr. Danday İSKAKOV</i>	639
UŞAQ ƏDƏBİYYATINDA FANTASTİKADAN REALLİĞA <i>Prof. Dr. Əjdər AĞAYEV, Öğr. Gör. İbrahim KURT</i>	643
MİZAH VE ÇOCUK <i>Erbay KÜCET</i>	645
XANIMANA ƏLİBƏYLİ YARADICILIĞININ BƏDİİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ <i>Dr. Ətrabə GÜL</i>	647
TÜRKİYE ÇOCUK EDEBİYATINDA ŞİİR VE NEDEN ÇOCUKLAR İÇİN YAZDIM <i>Gökhan AKÇİÇEK</i>	650
MÜASİR UŞAQ ƏDƏBİYYATININ PROBLEMLƏRİ <i>Qəşəm NƏCƏFZADƏ</i>	653
WHITHER THE AGE OF INNOCENCE?: THE IMAGE OF 'OTHER' IN OMER SEYFETTİN'S STORIES FOR CHILDREN <i>Guldeniz KIBRIS</i>	660
EDEBİYATINDA ÇOCUK ROMANLARI VE MUZAFFER İZGÜ <i>Yrd. Doç. Dr. Hüseyn TUNCER</i>	664
У.С. АРБАТЛЫНЫНЪ "ЧОДЖУКЪЛАРА АРКЪАДАШ" ДЕРСЛИГИНЕ ДАИР <i>Исмаил АСАНОГЪЛЫ Керим</i>	668
ÇOCUK EDEBİYATINDA ŞİİR VE DAĞLARCA <i>Yrd. Doç. Dr. Mehmet YARDIMCI</i>	671
AZERBAJCANLI ŞAİR NEBİ XEZRİ'NİN ŞİİRLERİNDE ÇOCUK VE GELECEK NESİL ALGILAMASI <i>Yrd. Doç. Dr. Mital DURMUŞ</i>	678
ÇOCUKLARDA KİŞİLİK VE MANEVİYATIN GELİŞTİRİLMƏSİ AÇISINDAN CAHİT ZARİFOĞLU'NUN MASALLARI VE ÇOCUK ŞİİRLERİ <i>Dr. Özlem FEDAI</i>	684

ix

MİKAYIL MÜŞFİK'İN ÇOCUK ŞİİRLERİ <i>Dr. Pervane BAYRAM</i>	690
ИСТИҚЛОЛ ДАВРИ ЎЗБЕК БОЛАЛАР АДАБИЁТИ: АНЪАНА, ВОРИСИЙЛИК ВА ИЗЛАНИШ <i>Раҳматулла БАРАКАЕВ</i>	696
ÇOCUK RUHLU ŞAİR YA DA ÇOCUKLARIN ŞAİRİ GÖKHAN AKÇİÇEK (HAYATI, SANATI VE ESERLERİ) <i>Yrd. Doç. Dr. Salih OKUMUŞ</i>	700
M.AKİF'İN ÇOCUĞA PEDAGOG VE PSİKOLOG OLARAK YAKLAŞIMI <i>Öğr. Gör. Seriyne GÜNDOĞDU</i>	710
UŞAQ ƏDƏBİYYATIMIZIN PROBLEMLƏRİ <i>Sərvaz HÜSEYNOĞLU</i>	713
UŞAQ DÜNYASI VƏ UŞAQ ƏDƏBİYYATI <i>Bəhram ƏSƏDİ</i>	716
GÜNEY AZƏRBAYCANDA UŞAQ ƏDƏBİYYATI İLƏ BAĞLI ÇƏTİNLİKLƏR ! <i>Həsən RAŞİDİ</i>	718
UŞAQ VƏ DİL	721
TÜRK AZERİ ATASÖZLERİNDE ÇOCUK VE EĞİTİMİ <i>Dr. Ahmet ÖKSÜZ</i>	722
ÇOCUKLAR ÖZEN İSTER <i>Dr. Ali Osman SOLMAZ, Dr. Tuncay BÖLER</i>	727
AZERBAJCAN'DA ÇOCUKLARA VERİLEN İSİMLER <i>Dr. Erdal KARAMAN</i>	731
UŞAQ ŞEİRİNDƏ YAMSILAMALAR <i>Dr. İslam HÜSEYNOV</i>	737
UŞAQ VƏ KLASSİK ƏDƏBİYYAT	743
NÂBİ'NİN HAYRİYYE'SİNDE OĞLU EBU'L-HAYR MEHMET ÇELEBİ'YE ÖĞÜTLERİ <i>Dr. Hikmet ATİK</i>	744
SEYYİD AZİM ŞİRVANİ: BİR ŞAİR VE BİR EĞİTİMCİ <i>Yrd. Doç. Dr. Ömer BAYRAM</i>	750
SEYYİD AZİM ŞİRVANİ'NİN ÇOCUKLARA YÖNELİK İLMİ FAALİYETLERİ <i>Öğr. Gör. Setter DURMAZ</i>	755
UŞAQ ƏDƏBİYYATINDA ÇAĞDAŞ TƏMAYÜLLƏR	763
“DEDE KORKUT”: BİR MENTOR <i>Yrd. Doç. Dr. Aysun ERGİNER</i>	764
KIZ ÇOCUKLARININ SİYASAL SÜRECE KATILIMINDA ÇOCUK EDEBİYATININ ROLÜ VE ÖNEMİ <i>Öğr. Gör. Uğur Arif BÖLEK, Öğr. Gör. Berrin BÖLEK</i>	769
ÇOCUK VE GENÇLİK EDEBİYATINDA YENİ KONULAR VE YENİ YÖNELİMLER <i>Yrd. Doç. Dr. Medine SİVRİ</i>	773
ÇOCUKLARIN SİYASAL TOPLUMSALLAŞMA SÜRECİNDE NASREDDİN HOCA FIKRALARININ ROLÜ <i>Öğr. Gör. Uğur Arif BÖLEK, Öğr. Gör. Berrin BÖLEK</i>	778

TEKERLEMELİ BİR ÇOCUK OYUNUNUN VARYANLARI VE KÖKENİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: "İSTANBUL'UN PARKI" <i>Arş. Gör. Abdulselam ARVAS</i>	784
MUĞLA ÇOCUK FOLKLORUNDA OYUN VE OYUNUN İŞLEVİ <i>Yard. Doç. Dr. Ali Abbas ÇINAR</i>	790
TÜRK VE İNGİLİZ NİNNİLERİNDE ÇOCUK DÜNYASININ TASVİRİ <i>Öğr. Gör. Ali BERKET, Öğr. Gör. Serap MAGILL</i>	797
ÇOCUK EDEBİYATINDA NİNNİLERİN YERİ VE İGNAS KUNOŞ'UN 1925'TE DERLEDİĞİ İLK TÜRKÇE NİNNİLER <i>Prof. Dr. Ali ÇELİK</i>	801
UŞAQ FOLKLORU: RİTUAL VƏ JANRIN BƏZİ PRAQMATİK ASPEKTLƏRİ <i>Doç. Dr. Ağavərli XƏLİL</i>	805
TAPMACALARDA MİFOLOJİ MOTİVLƏR <i>f.e.n. dos. Avtandil AĞBABA</i>	809
ORTAK ANONİM TÜRK HALK EDEBİYATI ÜRÜNLERİNDEN BİLMECENİN ÇOCUK EDEBİYATINA KATKILARI <i>Arş. Gör. Ayhan KARAKAŞ</i>	813
ÇOCUK EĞİTİMİNDE FOLKLOR/HALKBİLİMİNDEN YARARLANMA ÜZERİNE <i>Yrd. Doç. Dr. Birol AZAR</i>	817
MÂNİLERİN ÇOCUĞUN EĞİTİMİNDE YERİ <i>Arş. Gör. Buket DEDEOĞLU, Arş. Gör. Banu ÖZDEMİR</i>	825
NOQAY XALQ NAĞİLLARININ (ERTENGİ'LƏRİN) TƏSNİFATI VƏ "İTİN PİŞİYİ SEVMƏMƏSİ" İLƏ "NOQAY VƏ ŞEYTAN" NAĞİLLARININ MƏTNİ <i>Əhməd ƏHMƏDOV</i>	828
AYPARA KİTABI AZƏRBAYCAN ƏLİFBASI İLƏ <i>Fəridə SÜLEYMANİ (AYTƏKİN)</i>	835
KİRSAL ALANDA ÇOCUKLAR İÇİN KULLANILAN EL SANATLARI ÜRÜNLERİ: TÜRKİYE (AKDENİZ BÖLGESİ) ÖRNEĞİ <i>Yrd. Doç. Dr. Feryal SÖYLEMEZOĞLU, Prof. Dr. Zeynep ERDOĞAN, Prof. Dr. Gürsel DELLAL</i>	837
S.S. AHUNDOV'UN ÇOCUKLAR İÇİN YAZDIĞI "QORXULU NAĞİLLAR"IN İNCELENMESİ <i>Öğr. Gör. Zabitə TEYMURLU, Lalə QASIMOVA</i>	841
TÜRK HALKLARININ MASALLARINA KARŞILAŞTIRMALI BİR BAKIŞ <i>Doç. Dr. Makbule MUHARREMOVA</i>	845
İMAN ƏSASLARI BAXIMINDAN AZƏRBAYCAN ATALAR SÖZLƏRİ <i>f.e.n. Dos. Məmmədəli BABAŞLI</i>	848
BATTAL GAZİ DESTANINDAN ÇOCUKLAR İÇİN ALINACAK ÖĞÜTLƏR <i>Öğr. Gör. Mehmet TURMUŞ</i>	856
UNUTTURULAN TÜRK DİYARI REVAN'A AİT HİKÂYELER VE BU HİKÂYELERDEKİ ANA MOTİFLER <i>Mintez ŞİMŞEK</i>	858
TÜRK HALK OYUNLARININ ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ EĞİTSEL İŞLEVLERİ <i>Arş. Gör. Neslihan ERTURAL, Arş. Gör. M.Serkan ERTURAL</i>	860
TÜRKMEN KÜLTÜRÜNDE ÇOCUK VE HÜVDİ (NİNNİ) GELENEĞİ <i>Yard. Doç. Dr. Ramazan ÇAKIR</i>	866
KAŞGARLI'DAN ÇOCUKLARA ÖĞÜTLƏR <i>Öğr. Gör. Seyran GAYIBOV</i>	871

UŞAQ VƏ MİLLİ-MƏNƏVİ DƏYƏRLƏR 877

MİLLİ VE MANEVİ DEĞERLERİMİZ AÇISINDAN ÇOCUK
EDEBİYATIMIZDAKİ TERMİNOLOJİ VE ÖNEMİ
Doç. Dr. Abdurrahim GÜZEL 878

DİNİ VE AHLÂKİ DEĞERLER AÇISINDAN ÇOCUK KLASİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
Arş. Gör. İbrahim TURAN 886

DİNİ ÇOCUK EDEBİYATI VE İLÂHİYAT PROGRAMLARI
Prof. Dr. Talat SAKALLI 893

UŞAQ MƏTBUATI 897

MEHMET ŞEMSEDDİN'İN ÇOCUK DERGİCİLİĞİ ÜZERİNE
Doç. Dr. Aziz KILINÇ, Fatih TANRIKULU 898

BİR ÇOCUK DERGİSİ OLARAK GONCA
Murat KAYA 909

İLK UŞAQ JURNALI «DƏBİSTAN» VƏ ONUN DİL TƏCRÜBƏSİ
f.e.n. Sevdə SADIQOVA 915

UŞAQ SƏSLİ, GÖRÜNTÜLÜ VƏ DÖVRİ NƏŞRLƏRİ 921

TÜRKİYE'DE ÇOCUK KİTAPLARININ GELİŞİMİ
Yrd. Doç. Dr. Ebru Hasibe TANJU 922

UŞAQ ƏDƏBİYYATININ TƏRCÜMƏSİ - KİM NƏYİ KİMLƏR ÜÇÜN TƏRCÜMƏ EDİR ?
f.e.n. Nərimnə ƏLİYEVƏ 929

UŞAQ KİTABLARININ NƏŞRƏ HAZIRLANMA PRİNSİPLƏRİ
Dr. Vüsalə MUSALI 933

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÇOCUK KİTAPLARINDA
BİÇİMSELLİK (METİN, DİL VE RESİMLEMƏ)
Öğr. Gör. Münevver Can YAŞAR, Yrd. Dr. Zeliha G. YAZICI 936

UŞAQ TƏLİM VƏ TƏRBİYƏSİ 941

İMAM GAZZALİ'NİN “EY OĞUL” ADLI ESERİ VE ÇOCUK EĞİTİMİNDEKİ YERİ
Prof. Dr. Abdulkəlim YÜCE 942

UŞAQ ƏDƏBİYYATINDA ƏXLAQ TƏRBİYƏSİ MƏSƏLƏLƏRİ
Öğr. Gör. İbrahim KURT 947

ANADİLİ ÖNEMİ, EĞİTİMİ-ÇOCUK EDEBİYATI ÜRÜNLERİ İLİŞKİSİ
Yrd. Doç. Dr. Ali ÇAVUŞOĞLU 951

İTAAT KÜLTÜRÜ KAZANDIRMA ARACI OLARAK HİKÂYE VE MASALLAR:
“İL MƏŞRUTİYET DÖNEMİ ÇOCUK DERGİCİLİĞİ ÖRNEĞİ”
Yrd. Doç. Dr. Ali GURBETOĞLU 955

B. VAHABZADƏYƏ GÖRƏ CƏMİYYƏTİN FORMALAŞMASINDA
UŞAQLARA VERİLƏN TƏLİM-TƏRBİYƏNİN ÖNƏMİ
Öğr. Gör. Bayram GÜNDOĞDU 960

UŞAQ ƏDƏBİYYATININ TƏDRİSİNDƏ KOMPÜTER TƏLİM
PROGRAMLARINDAN İSTİFADƏNİN YOLLARI
Öğr. Gör. Etibar SEYİDZADƏ 964

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR VE ÇOCUK KİTAPLARI <i>Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ</i>	969
TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÇOCUK KİTAPLARININ DİL ÖĞRETİMİ ARACI OLARAK KULLANILMASI <i>Yrd. Doç. Dr. Hülya YAZICI OKUYAN</i>	977
EĞİTİM DEĞERLERİ AÇISINDAN ÇOCUK EDEBİYATI <i>Öğr. Gör. Dr. Kelime ERDAL</i>	981
KAFLININ MAKALELERİNDE ÇOCUK VE EĞİTİM <i>Dr. Muharrem KAPLAN</i>	989
PSİKOLOJİK AÇIDAN ÖLÜM OLAYININ ÇOCUKLAR ÜZERİNE ETKİSİ VE "ÖLÜM EĞİTİMİ" <i>Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ</i>	992
ÇOCUĞUN OKUMA ALIŞKANLIĞI KAZANMASINDA EBEVEYNİN ROLÜ VE MESULİYETİ <i>Osman KAPLAN</i>	999
DEDE KORKUT DESTANININ SOSYAL BECERİLER AÇISINDAN ANALİZİ <i>Yrd. Doç. Dr. Rukiye ŞAHİN, Saadet Demirbağ BOLAT, Süleyman ÇİFCİ</i>	1004
0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARDA DİL GELİŞİMİ <i>Öğr. Gör. Salih SAVAŞ</i>	1008
ÇOCUKLARA TEMEL DEĞERLERİ KAZANDIRMANIN ÖNEMİ <i>Yard. Doç. Dr. Zühal ÇUBUKÇU</i>	1012
MÜƏLLİFLƏR İNDEKSİ	1021

ÇOCUK RUHLU ŞAİR YA DA ÇOCUKLARIN ŞAİRİ GÖKHAN AKÇİÇEK (HAYATI, SANATI VE ESERLERİ)

Yrd.Doç.Dr. Salih OKUMUŞ

Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

Ordu / TÜRKİYE

salihokumus@gmail.com, salihokumus@salihokumus.com

SUMMARY

Turkish children literature, which begins with Tanzimat literature, enters into a serious growth period after the Cumhuriyet has born. Beyond 1960's it becomes a subdivision of literature. In this communique we researched the life, art and work of Gökhan Akçiçek who has got important poems in children literature.

1. GİRİŞ

Çocuk edebiyatı, çocuğun dünyasına hitap eden, onların hayal, duygu ve düşünce dünyalarını geliştiren bir türdür. Eğitirken eğlendirmeyi amaçlar. Ayrıca çocukların ruhsal gereksinimlerine de katkıda bulunur. Çocuğun dil ve dinleme yeteneğinin gelişmesini sağlar. Çocukları eğitir ve onları yaratıcı etkinliklere yönlendirir.¹

Bu tür eserlerle ilk olarak Batı edebiyatında karşılaşılır. Batı dünyasında çocuk edebiyatının gelişmesi daha çok sanayileşme, aydınlanma ve ulus devleti oluşturma aşamasıyla ilişkilidir. XX. yüzyılda ise çocuk edebiyatı en zengin dönemini yaşar. Çocuğa yönelik birçok eser yazılır. Çocuk edebiyatının uzmanlık işi olduğu anlaşılır ve uzman kişilerin yetiştirilmesine önem verilir.

Ülkemizde çocuk edebiyatı Tanzimat dönemiyle başlar. Bu durum daha ziyade o dönemin modernleşme çabalarının bir sonucudur. Ancak Batıda olduğu gibi bizde de Tanzimat'tan önce sözlü edebiyat ürünlerine rastlanır. Masal, bilmece, tekerleme, atasözleri, Nasrettin Hoca fıkraları, Karagöz ve meddah oyunları bu ürünlerin arasında sayılabilir. Araştırmacıların birçoğu çocuk edebiyatının, muhayyilemizde önemli bir yeri olan ninni ve masallarla ortaya çıktığını söyler.²

Tanzimat'tan önce de çocuklara yönelik kitapların yazıldığı görülür. Daha çok öğüt verme amacıyla yazılan bu eserler, bir yandan da öğretici yönleriyle dikkati çekerler. Nâbi'nin "Hayriyye"si ile Sünbülzâde Vehbi'nin "Lütfiyye" si buna örnek verilebilir. Bu eserler çocuklar için

yazılmış olmalarına rağmen daha çok büyüklere yönelik eserlerdir. Yusuf Kamil Paşa'nın Fenelon'dan çevirdiği Telemak da eğlendirirken eğiten bir eserdir. 1869 yılında yayımlanan "Mümeyyiz" dergisinde çocuklar için bilmece ve roman tefrikaları yer alır. Ahmet Mithat'ın "Hace-i Evvel" ve "Kissadan Hisse" isimli eserlerinin bir kısmı ilk çocuk kitapları arasında sayılabilir.³

Türkiye'de yayınlanan ilk modern çocuk kitapları, çeviriler vasıtasıyla dilimize kazandırılır. Bilhassa Şinasi, R.Mahmut Ekrem ve Ahmet Mithat'ın Fransızca şiir ve hayvan öykülerini içeren çevirileri dikkati çeker. Ardından R.Mahmut Ekrem'in, "Tefekkür"ü ile Muallim Naci'nin "Ömer'in Çocukluğu" isimli eserleri yayınlanır. Çaylak Tevfik ise 1883'te Nasreddin Hoca fıkralarını toplar.

XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında Ahmet Rasim, Ahmet Mithat, Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Tevfik Fikret, Ali Ekrem Bolayır, İbrahim Alaattin Gövsa, Ali Ulvi Elöve ve Aka Gündüz çocuk edebiyatı yazarları arasında yer alan önemli isimlerdir. Millî edebiyat döneminde ise Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin ve diğer sanatçılar dil bilincini geliştirerek, millî değerler doğrultusunda çocuklara yönelik eserler vermişlerdir.⁴ Cumhuriyetin kuruluşundan sonra, ulusal egemenlik kavramının etkisiyle çocuk edebiyatı daha da gelişir. Harf devrimiyle yeni bir dönem başlar. Yeni harflerle kitaplar basılır. Çocuklar daha çok önemsenir. Çocukların toplum içinde özel bir yeri olduğu vurgulanır. Bu dönemin yazarları arasında Reşat Nuri Güntekin, Mahmut Yesari, Peyami Safa, Abdullah Ziya Kozanoğlu, Kemalettin Tuğcu gibi isimler sayılabilir.

1960'lardan sonra çocuk kitaplarında artış görülür. Çocuk etkinlikleri düzenlenir. Kitap haf-

¹ Tuncer Hüseyin, Yardımcı Mehmet; Çocuk Edebiyatı, MEB Yay., Ank. 2000, s. 17-18

² Daha geniş bilgi için bkz.:Engintün, İnci; "Çocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış", Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları, Dergah Yay., 2. Baskı, İstanbul, Ekim 1991. Kıbrıs, İbrahim; Uygulamalı Çocuk Edebiyatı, Eylül Yay., Ankara 2000. Yalçın Alemdar, Aytas Gıyasettin; Çocuk Edebiyatı, Akçağ Yay., Ankara 2002.

³ Yalçın Alemdar, Aytas Gıyasettin; Çocuk Edebiyatı, Akçağ Yay., Ank. 2002, s.12

⁴ Yalçın, Aytas; (2002: 13)

alarına ve kitap sergilerine yer verilir. Türk Dil Kurumu ve Kültür Bakanlığı çeşitli yarışmalar düzenler. Rıfat Ilgaz "Hababam Sınıfı", "Küçük Çekmece Okyanusu" ve "Can Kurtaran Yılmaz"ı yazar. Mehmet Seyda, roman ve öykü türünde "Bir Gün Büyüyeceksin", "Şeytan Çiçekleri", "Çikolata" ve "Düşleme Oyunu"nu kaleme alır. Talip Apaydın ve Gülten Dayıoğlu bu dönemin önemli isimleridir. 1950'li yıllardan sonra Amerikan edebiyatındaki tanınmış çocuk kitapları dilimize uyarlanır. Ayrıca Suat Yalaz'ın "Karaoğlan" çizgi romanının çocuk edebiyatında ayrı bir önemi bulunur. İlk resimli çocuk kitabı ise Can Göknil'in "Kirpi Masalı"dır. Türkiye'de "Ayşegül" ve "Ayşecik" dizisinin yayınlanmasına kadar resimli kitap çok azdır. 1970'li yıllardan itibaren Sezgin Burak'ın çizgi romanı "Tarkan" ile okul kitapları arasında büyük önemi bulunan "Cin Ali" serisi de çocuk edebiyatımızın ürünleri arasında sayılabilir.⁵

Çocuk edebiyatı içerisinde şiir türünün ayrı bir yeri vardır. Çocuk şiiri çocuğun duygu ve düşüncelerini yansıtmalı, onun dünyasına uygun olmalıdır. Çünkü şiir yoluyla çocuğa doğru ve yanlışlar gösterilebilir, iyi ve kötünün ne olduğu anlatılabilir. Günümüzde Abdülkadir Budak, Ülkü Tamer, Mevlâna İdris Zengin, Mustafa Ruhi Şirin, Yalvaç Ural, Hasan Latif Saryüce, Ali Burhan Eren ve Gökhan Akçiçek çocuklar için birbirinden güzel şiirler yazan şairler arasındadır.

Gökhan Akçiçek, evrensel bir çocuk duyarlılığına sahiptir. Şiirlerini çocuksu bir dille yazar. O, şiirlerini tüm dünya çocukları için kaleme alır. Dil, din, ırk ayrımı gözetmez. Her birini kendi evladı gibi görür. Onların acı çekmesine, üzülmesine, küçük yaşta hastalık, açlık, doğal afet ve savaş gibi istenmedik durumlar karşısında ölümle yüz yüze gelmelerine dayanamaz. Adeta, "Bu çocukların acısını gören, duyan kimse yok mu?" diye bir nevi serzenişte bulunur.

Biz bu çalışma ile çocuk edebiyatı alanına farklı bir bakış sunmak, dahası; açlık, yoksulluk, savaş ve hastalık sebebiyle mağdur olan çocuklara sahip çıkmak, onlara yardım eli uzatmak adına ilgililerin dikkatini çekmek istedik. Bu amaçla da bir çocuk şairi olan Gökhan Akçiçek'i inceledik.

3. HAYATI:

Şair. 15 Mart 1961 tarihinde Ordu'da doğdu.⁶ Ailesinin kökeni Alucra'nın Karaağaç Köyüne dayanır. Çilalioğulları adıyla anılan sülale, soyadı kanunuyla Akçiçek adını alır.⁷

Köyün ileri gelenlerinden olan dede, çiftçilikle uğraşır. Ancak 1930'larda gittikçe ağırlaşan şartlar, işsizlik ve fakirlikle birleşince aileye gurbet yolu gözükür. Giresun'dan Ordu'ya göçer.⁸ Aile Alucra ile ilişkisini kesmez, yazları köylerine gider.

Sait Efendi ikinci kez evlenince, henüz genç bir delikanlı olan Yahya, annesini de yanına alarak Ordu'ya yerleşir. Şoförlük yaparak geçimini sağlar. Bir ara Almanya'ya gider. Döndükten sonra oto yedek parçası işine girer. Bu zor şartlar sebebiyle hiç okula gidemez. Okuma-yazmayı askerde öğrenir. Bu sebeple çocuklarının okumasını çok arzu eder. Hatta 1972 yılında Gökhan'ı Tarsus Amerikan Kolejinde imtihana sokar. Yahya Bey isteyip de elde edemediği şeyleri, oğullarının başarmasını arzulamıştır. Ancak farkında olmadan yapılan bu baskı çocukları olumsuz manada etkiler.

Yahya Bey (1936), asker dönüşü mahalleden komşuları Firdevs Hanım'la (1943) evlenir (26 Mayıs 1960). Bu evlilikten; Gökhan (15 Mart 1961), Arkan (15 Mart 1962), Gülistan 10 Şubat 1965), Hakan (10 Mayıs 1966), Bolkan (5 Mayıs 1969) ve Volkan (15 Kasım 1974) adlı çocukları dünyaya gelir.

Ağcaçiçek Yaylası'ndan gelmektedir. Bir rivayete göre de, dedesinin askerdeki yüzbaşısının soyadını beğenerek Akçiçek soyadını aldığı ifade edilmektedir. (G.Akçiçek'le Özel Mülakat, 15 Mart 2003)

⁵ Yalçın, Aytaş; (2002: 14-15)

⁶ Aslen Giresun Alucra'lı olan aile, yaz aylarında bu bölgeye gittiği için kütüğe 03.07. 1961 olarak geçmiştir.

⁷ Bu hususta değişik rivayetler bulunmaktadır. G. Akçiçek'in belirttiğine göre, soyadlarının, atalarının yaşadığı

⁸ Giresun'la bağlarını korumak amacıyla nüfus kayıtlarını Alucra'dan sildirmemişlerdir.

Ailenin en büyük çocuğu olan Gökhan, altı yaşındayken Güzel Ordu ilkokulunda öğrenimine başlar. 1972 yılında Merkez Ortaokuluna kaydolur. Ardından Ordu Lisesine devam eder. (1975) Ancak ülkede hüküm süren sosyal şiddet olayları sebebiyle okulda çeşitli sıkıntılar yaşanır. 1978 yılında liseden mezun olur.

1975 yılında dedesi vefat eder. Yıllardır onu görmemesine rağmen, ilk defa ölümün soğuk yüzü ile karşılaşır. Bu yıllarda babasının ekonomik durumu da bozulur. Aile için kötü günler başlar. İş yerinin kapanması üzerine, Akçiçek ailesi ciddi anlamda maddi sıkıntılarla karşı karşıya kalır.

1977 yılında "büyük ülkem, sığınağım" dediği ninesi Mevlüde Hanım'ı kaybederler. O ülke ki, boydan boya masal, dua, tespih şıkırtısı ve sevgi doludur. Ölümün soğuk yüzü ikinci kez kendini gösterir. Şairin şiirlerinde çok sık ele aldığı ölüm teminin duygusal yapısı yavaş yavaş hazırlanmış olur.

1980 ihtilalinden sonra askere gider.⁹ 1981 yılında askerliğinin bitimine 10 gün kala, Milli Eğitim Bakanlığının açmış olduğu memurluk sınavına girer. Sınavı kazanarak 31 Aralık 1982 tarihinde İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğünde görev başlar.

Bu sırada babası Yahya Bey İstanbul'da kendisine yeni iş kurmaya çalışmaktadır. Oto alım-satım işine girer. Bir yandan da kamyon şoförlüğü yapar. Çok geçmeden hastalanır. Akciğer kanseri olduğu anlaşılır. 11 Nisan 1983'te vefat eder. Akçiçek, üzerinde büyük tesiri bulunan babasına "Uzak İhtimaller Sultanı"¹⁰ isimli hikâyesini yazar. Ailenin başsız kalması üzerine tayinini Ordu'ya aldırır (27 Mayıs 1983). Bütün bu sıkıntılar, 1984'te hastalanmasına sebep olur. Zatürre teşhisiyle bir müddet hastanede yatar.

5 Kasım 1989'da Duriye Hanımla evlenir. Bu evlilikten; Aybegüm (1990), İlayda Merve (1996) ve Miraçhan Yahya (2003) doğar.

1993'te Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sosyal Bilimler bölümünde önlisans programına girer. 1995'te mezun olur. 2007 yılında Ordu Milli Eğitim Müdürlüğü Yaygın Eğitim Bölümü Şefi iken emekliye ayrılır. Halen TEOL Dil Eğitim Merkezinde Halkla İlişkiler Müdürlüğü görevini yürüten Akçiçek, Ordu'da ikamet etmektedir.

4. EDEBİ ŞAHSIYETİ:

Edebiyata ve şiire daha lise yıllarında ilgi duyan Akçiçek, ninesinin masal ve ninnileriyle büyür. Meraklı, duygusal ve kırılğan bir yapıya sahiptir. Çocukluğu Bülbül Deresinin kenarında geçer. Radyodan dinlediği çocuk oyunlarını ve türküleri çok sever. Şiire yönelmesinde ninesinden dinlediği masallar ile radyodaki türkülerin ve Ordu'nun eşsiz tabiatının önemli bir yeri vardır.

Akçiçek, ancak askerliği sırasında (gerçek) edebiyat dünyasıyla tanışır. Askerliğini İstanbul'da yapması ona büyük bir avantaj sağlar ve burada *Türk Edebiyatı Dergisi*'ni takip etmeye başlar. Derginin idarehanesine giderek sohbet imkânı bulur.

Ninesinden sonra babasının da ölümü onun şiir denizinde yelken açmasına sebep olur. "Bir gelincik düştü suya / Annemin ellerinden / Sular denizlere karıştı / Ve o denizin kıyısında / Şiir başladı"¹¹ diyen Akçiçek'in ilk şiiri, "Yalnız" Taranoğlu ailesi tarafından Ankara'da çıkarılan "Gülşinar" dergisinde yayınlanır. Aynı yıl bu derginin "Gençlik Yılı" münasebetiyle düzenlediği şiir yarışmasında "Hasret Türküleri" adlı şiiriyle ikinci olur.

Şiirlerinin giderek ilgi görmesi, onu bu sahaya sürükler. 1983-1989 yılları arasında yazdığı bütün şiirlerini imha eder. Artık kendini tamamen şiire verir. Bulduğu bütün şiir kitaplarını okur. Sanatçının bu dönemde kendisine yakın bulunduğu, severek okuduğu şairler arasında başta Ziya Osman Saba olmak üzere, Cahit Külebi, Sefa Kaplan, Cemal Süreyya, Sezai Karakoç, Ece Ayhan, Sedat Umran ve Orhan Veli gibi şairler bulunur. Son zamanlarda ise, Hüseyin Alemdar ve İbrahim Tenekeci onun dikkatle okuduğu şairler arasındadır..

Kendi deyimiyle, "usta da, çırak da kendisi olur". Türkiye'de çocuk edebiyatının pek gelişmediğinin farkına varır. "çocuk kitaplarında çocuğu bulamadığı için" bu alana yöneldiğini söyler. Çocuklar için yazmayı düşünür. Bunu yaparken de içindeki çocuğu konuşur. Aslında bu çocuk bütün çocuklar adına konuşur. Oldukça cesaretli, bilgiç ama mutsuz bir çocuktur. Fakat yaşama sevincini hiçbir zaman kaybetmez. Şair, çocuk acılarının paylaşılarak azalacağına inanır. O, acının, zulmün, ölümün ve çocukluğun edebiyatını yapmadan yazar. Bunun tam tersi bir tavırla yazanları, çocukları ve çocuk yüreğini sömürenleri ise şiddetle eleştirir. Sanatçı zamanla çocuk kavramıyla bütünleşen bir üslûba sahip olur. Bu durum onun çocuk şairi olarak tanınmasına sebep olur. Onun adını sanat dünyasına duyuran en

⁹ 23 Mart 1981-3 Ekim 1982, Ayazağa, İstanbul.

¹⁰ Bu hikâye, babası Yahya Bey'le aralarındaki ilişkiyi anlatır. "Yaban İncirleri", salıncak Yayınları, İstanbul 2006

¹¹ Akçiçek, Gökhan, Denizlere Söylenen Şarkı, Kumdan Yazılar, İstanbul 2008